

*Jonas Satkūnas, Indrė Satkūnienė,
Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras*

IKI ŠIOL NEPAŽINTOS GEOLOGINIO PAVELDO VERTYBĖS PAVILNIŲ REGIONINIAME PARKE



Vido akmuo. Indrės Satkūnienės nuotraukos
Vidas Stone. Photos by I. Satkūnienė



Antakalnio konglomeratas, 2025 m. kovo 10 d.
Antakalnis Conglomerate, March 10, 2025

Kai tik pavasaris palengva atveria takus aktyviam gamtos pažinimui, leidžiamės į žygį po Pavilnių regioninį parką Vilniuje Pūčkorių, Sapieginės, Ribiškių, Strielčiukų, Rokantiškių piliakalnio pažintiniais takais. Neretai šis parkas pavadinamas regyklų sostine, nes čia jų priskaičiuojama net penkiolika. Nuo jų atsiveria išpūdingi mūsų sostinės ir jos išskirtinio erozinio kalvyno vaizdai. Ant aukščiausio kalvyno taško (230 m virš jūros lygio) įrengtą Rokantiškių regyklą (Viršupio g.) būtų galima pavadinti Aukščiausiąja ir taip išvengti dabar esančios painiavos, kai tuo pačiu Rokantiškių vardu vadinami parko rytiniame pakraštyje esantys piliavietė, piliakalnis ir kalva.

Siūlome aplankyti ne tik gerai žinomas parko gamtines ir kultūrines įdomybes, bet ir iki šiol žemėlapiuose dar nepažymėtus geotopus (saugomas ar saugotinas, tipiškas ar unikalus geologinės, geomorfologinės ar geoekologinės svarbos erdvinis objektas geosferoje, vertingas mokslui ir pažinimui) – Vido akmenį ir Antakalnio konglomeratą.

Pūčkorių miško pakraštyje prie Stepono Batoro gatvės gulintis **Vido akmuo** (LKS-94: X: 6062630, Y: 588740) – netaisyklingos formos, neblogai apgludintas 1,95 m aukščio, 2,9 m ilgio, 1,85 m pločio, 8,5 m perimetro smulkiagrūdis (vyrauja) pilkai rožinis granito gneiso riedulys. Matyti, kad uoliena stipriai paveikta dinaminio metamorfizmo, riedulys vertikalčiai per visą aukštį perskeltas, pastebimi ir smulkesnio skaldymo palikti ženklai.

Dar vienas įdomus lankytinas objektas – **Antakalnio konglomeratas** (LKS-94: X: 6064948, Y: 585562). Tai 1,5 m aukščio, 3,5 m ilgio, 3 m pločio, 10 m perimetro uola, susidariusi kalcio karbonatais sucementavus žvyro klodą. Dažniausiai tokie procesai vykdavo jau atsitraukus ledynui ar gerokai vėliau poledynmečiu. Manoma, kad Antakalnio konglomeratas gali būti ne in situ, o ledlaikio metu iš savo susiformavimo vietos išjudinta ir atnešta uoliena.

Taip pat kviečiame aplankyti Vilniaus mamuto radavietės vietoje (Smėlio g. 14) pastatytą stendą ir prisiminti jo suradimo istoriją.